

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ПАЛЮГА ОЛЕКСАНДРА-ЛЮБОВ ВАСИЛІВНА

ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІК ДОХОДІВ І ФІНАСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

071 «Облік і оподаткування»
(галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Зворотна сторінка титульного листа

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: д.е.н., доцент кафедри економіки та управління підприємством, професор кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Лещук Галина Василівна

Рецензент: д.е.н., завідувач кафедри економічної кібернетики Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Дмитришин Леся Ігорівна

Захист відбудеться «28» червня 2023р.

Завідувач кафедри _____ Баланюк Іван Федорович

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Економічна сутність доходів і фінансових результатів

1.2. Нормативно-правове забезпечення формування та обліку доходів і фінансових результатів

1.3. Методологічні підходи до класифікації доходів і фінансових результатів

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА «МУНІЦИПАЛЬНА ІНСПЕКЦІЯ ДОБРОДІЙ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика КП «Муніципальна інспекція Добродій»

2.2. Формування облікової політики підприємства в частині обліку доходів і фінансових результатів

2.3. Особливості первинного, синтетичного та аналітичного обліку доходів і фінансових результатів на підприємстві

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Методичні підходи та аналіз формування доходів і фінансових результатів на підприємстві

3.2. Особливості організації контролю формування доходів і фінансових результатів на підприємстві

3.3. Пропозиції щодо вдосконалення обліку, аналізу та контролю доходів і фінансових результатів на підприємстві

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В умовах постійної трансформації ринкового середовища пріоритетами економічного розвитку підприємства є підвищення ефективності діяльності і стабільне прибутку як позитивного фінансового результату. Фінансовий результат підприємства відображає ефективність його господарювання за всіма напрямками діяльності, є основою його економічного розвитку і зміцнення фінансової стійкості. Саме зростанням прибутку створюється фінансова основа для самофінансування діяльності підприємства, тим самим забезпечується розширене відтворення.

Зважаючи на визначну роль фінансових результатів як інтегрального результату підприємницької діяльності, зростає значення обліку формування доходів та фінансових результатів в інформаційному забезпеченні управління підприємством.

Актуальність теми дипломної роботи пов'язана з тим, що процес формування доходів відіграє важливу роль в формуванні фінансових результатів підприємств та збереження їх конкурентних позицій. Виходячи з цього дослідження теоретичних питань і діючої практики обліку формування доходів і фінансових результатів є актуальним за сучасних умов господарювання.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розгляд теоретичних основ та практики обліку, аналізу та контролю формування доходів та фінансових результатів на підприємстві.

Для досягнення зазначеної мети визначені наступні завдання:

- узагальнити теоретичні положення щодо економічної сутності доходів і фінансових результатів;
- розглянути нормативно-правове забезпечення формування та обліку доходів і фінансових результатів;
- дослідити методологічні підходи до класифікації доходів і фінансових результатів;

- надати організаційно-економічну характеристику КП «Муніципальна інспекція Добродій»;
- розкрити особливості первинного, синтетичного та аналітичного обліку доходів і фінансових результатів на підприємстві;
- провести аналіз формування доходів і фінансових результатів на підприємстві
- дослідити особливості організації контролю формування доходів і фінансових результатів на підприємстві;
- запропонувати напрями щодо вдосконалення обліку, аналізу та контролю доходів і фінансових результатів в КП «Муніципальна інспекція Добродій».

Методи дослідження. Дослідження ґрунтується на використанні діалектичного методу пізнання, який є методичною основою. Для розкриття сутності та змісту категорій використовуються методи теоретичного узагальнення, такі як аналіз і синтез, індукція і дедукція, системний підхід, порівняння, аналогія та абстрагування. Для виділення об'єктів і елементів облікової політики використовуються методи причинно-наслідкового зв'язку, абстрактно-логічний метод та метод групування, удосконалення порядку розрахунку, обліку, оподаткування; історичний і логічний методи – при дослідженні теоретичних аспектів категорій.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес обліку, аналізу та контролю формування доходів та фінансових результатів в КП «Муніципальна інспекція Добродій».

Предметом дослідження являється теоретичні та практичні положення обліку, аналізу та контролю формування доходів та фінансових результатів в системі управління підприємствами.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативні документи України й інших країн світу з бухгалтерського обліку, аналізу, господарського та цивільного права, матеріали науково–практичних конференцій, довідково–інформаційні видання, статут, первинні

документи, реєстри обліку та фінансова звітність КП «Муніципальна інспекція Добродій».

Практичне значення результатів дослідження. Отримані результати дослідження мають важливе практичне значення, оскільки вони надають обґрунтування методологічних принципів та практичних рекомендацій для поліпшення обліку і контролю процесу формування доходів та фінансових результатів у системі управління підприємством. Дослідження було успішно впроваджено у господарську практику підприємства..

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У розділі 1 «Теоретичні основи формування та обліку доходів і фінансових результатів» досліджується економічна сутність доходів і фінансових результатів. Зокрема, розглядається трактування поняття доходів, витрат і фінансових результатів. Так, у сучасних дослідженнях категорії "дохід" звертається особлива увага на розширення теоретичних і методологічних аспектів, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням доходу на рівні окремих суб'єктів господарювання.

Також в розділі проаналізовано сучасне визначення сутності поняття «дохід підприємства», наведено авторів з трактуванням.

Додатково розглядаються визначення поняття «прибуток» у фаховій економічній літературі. Це допомагає отримати загальне уявлення про різні підходи та точки зору на цю важливу економічну категорію.

Окрім цього у розділі аналізується нормативно-правове забезпечення формування та обліку доходів і фінансових результатів. Звертається увагу на те, що з Концептуальною основою фінансової звітності, прибуток визнається як надходження активів, що перевищують суму, необхідну для збереження капіталу. Отже, прибуток є рештою після вирахування витрат з доходу. У разі, якщо витрати перевищують дохід, така решта буде вважатися збитком.

Також, досліджується у розділі методологічні підходи до класифікації доходів і фінансових результатів. Зокрема наводиться класифікація доходів у бухгалтерському обліку та класифікації фінансових результатів. Так, класифікація фінансових результатів має велике значення в бухгалтерському обліку та фінансовому звітності, оскільки вона допомагає систематизувати та узагальнити дані про доходи, витрати та прибуток підприємства.

У розділі 2 «Методичні аспекти обліку доходів і фінансових результатів підприємства «Муніципальна інспекція Добродій» наводиться характеристика КП «Муніципальна інспекція Добродій», така як такі як рік заснування, галузь, тип компанії, розташування, вид діяльності, кількість працівників, список

функцій та обов'язків, що покладаються на КП "Муніципальна інспекція Добродій". Окрім цього представлена організаційна структура компанії.

Також у розділі проводиться оцінювання формування облікової політики підприємства в частині обліку доходів і фінансових результатів. З цією метою розглядаються методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства. Також, визначено, що у Наказі про облікову політику підприємства КП «Муніципальна інспекція Добродій» щодо обліку доходів та формування фінансових результатів встановлено лише перелік адміністративних витрат при визначенні собівартості виконаних робіт, надання послуг.

Також, був зроблений аналіз особливості первинного, синтетичного та аналітичного обліку доходів і фінансових результатів на підприємстві. Зокрема проаналізовано порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з реалізації послуг в КП «Муніципальна інспекція Добродій», визначено кореспонденцію рахунків з обліку операцій по реалізації послуг. Окрім цього, здійснено підсумування, що для збору інформації про доходи підприємства, як вже було зазначено, використовується відомість, в якій відображається взаємозв'язок рахунків, що відображають доходи, і формується розшифровка сум доходів за субрахунками рахунків сьомого класу

У розділі 3 «Аналіз та контроль формування доходів і фінансових результатів на підприємстві» визначаються методичні підходи та аналіз формування доходів і фінансових результатів на підприємстві. У розділі були представлені основні показники аналізу доходів і фінансових результатів та порядок їх розрахунку. Зокрема, визначено що відносно факторного аналізу доходів, то основними комплексними показниками, які обумовлюють зростання величини доходу (виручки) від реалізації, виступає зміна обсягу, собівартості, рівня ціни, структури та асортименту продукції. У даному розділі було також проаналізовано структуру доходів, динаміку доходів, темпи приросту доходів. структуру інших операційних доходів КП «Муніципальна інспекція Добродій» у 2020 – 2022рр.

Результати аналізу динаміки доходів підприємства в 2020–2022 рр. у розділі представили графічно. Було також визначено динаміку та темпи приросту інших операційних доходів КП «Муніципальна інспекція Добродій» за 2020 – 2022рр. та інші дані.

У вказаному 3 Розділі здійснено аналіз особливостей організації контролю формування доходів і фінансових результатів на підприємстві. Зокрема визначено, що внутрішній контроль фінансових результатів в КП «Муніципальна інспекція Добродій» передбачає моніторинг всієї діяльності підприємства, охоплює всі етапи господарювання, всі цикли діяльності. Також, були надані пропозиції щодо вдосконалення обліку, аналізу та контролю доходів і фінансових результатів на підприємстві. Визначено, що основною причиною є недосконала система управління доходами на підприємстві. Було запропоновано запровадити систему управління доходами КП «Муніципальна інспекція Добродій» і ці етапи визначено схематично.

У розділі було визначено, що для підвищення ефективності обліку формування доходів в КП «Муніципальна інспекція Добродій» рекомендується складати бюджет доходів за відповідною формою. Було визначено, якщо були виявлені відхилення від запланованих показників доцільно застосувати методи коригування рівня доходу: ціновий або групового квотування. Запропонована система управління доходами за всіма виділеними етапами сприятиме якісному контролю за формуванням доходів та фінансових результатів в КП «Муніципальна інспекція Добродій», що забезпечить високі фінансово–економічні показники діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Фінансовий результат діяльності підприємства відображає ефективність його господарювання за всіма напрямками діяльності, є основою його економічного розвитку і зміцнення фінансової стійкості. Саме зростанням прибутку створюється фінансова основа для самофінансування діяльності підприємства, тим самим забезпечується розширене відтворення.

Особливості обліку, аналізу та контролю формування доходів і фінансових результатів були розглянуті на прикладі Комунальне підприємство «Муніципальна інспекція Добродій».

КП «Муніципальна інспекція Добродій» створено на базі відокремленої частини комунальної власності територіальної громади міста Івано-Франківськ відповідно до Господарського та Цивільного Кодексів України. Комунальне підприємство входить до сфери управління Івано-Франківської міської ради.

Організація бухгалтерського обліку КП «Муніципальна інспекція Добродій» ведеться відповідно до наказу « Про облікову політику підприємства».

Підприємству для покращення фінансового результату діяльності, необхідно більше уваги приділити пошуку варіантів скорочення інших операційних витрат, адже саме ця стаття мала суттєвий негативний вплив протягом двох останніх років.

Механізм внутрішнього контролю формування доходів і фінансових результатів КП «Муніципальна інспекція Добродій» передбачає здійснення попереднього, поточного та наступного контролю, що забезпечує перевірку облікової інформації на всіх етапах облікового циклу підприємства, надає оперативну інформацію про доходи, витрати та фінансові результати.

Запропонована система управління доходами за всіма виділеними етапами сприятиме якісному контролю за формуванням доходів та фінансових результатів в КП «Муніципальна інспекція Добродій», що забезпечить високі фінансово– економічні показники діяльності підприємства..

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз господарської діяльності: Г. Даценко, Н. Коцеруба, І. Крупельницька, О. Кудирко, І. Лобачева; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Вінниц. торг.-екон. ін-т. Вінниця. 2021. 416 с.
2. Блонська В.І. Стратегія управління доходами торговельного підприємства в умовах розвитку ринкових відносин / В.І. Блонська // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.- техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.6. – 117-123с.
3. Борисейко Ю. Категорія «дохід» в наукових публікаціях: критична оцінка// Міжнародний збірник наукових знань. – 2010. – №1. – С. 1–Бібліогр.: с. 16–657
4. Бурковський А.П. Дохідність та шляхи підвищення прибутковості вітчизняних промислових підприємств / А. П. Бурковський, П. А. Бурковський // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. - 2013. - Вип. 7. - 58-70с. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkpnuen_2013_7_1
5. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: монографія / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2003. – 524 с.
6. Бутинець Ф.Ф. Історія розвитку бухгалтерського обліку: навчальний посібник: в 2-х частинах / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП „Рута”, 2001. – Ч. II. – 535 с.
7. Бутинець Ф.Ф. Проблеми науки бухгалтерського обліку: реалії: монографія / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2005. – 324 с.
8. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник / Ф.Ф. Бутинець, О.П. Войналович, І.Л. Томашевська; за ред. Ф.Ф. Бутинца. – [4-те вид., доп. і перероб.]. – Житомир: ПП “Рута”, 2005. – 528 с.
9. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність: навчальний посібник / Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 512 с.

10. Бухгалтерський облік: основи теорії і практики: підручник./ А.Г Загородній, Г.О Партин, ЛМ Пилипенко, ТІ Партин. , Четверте видання, доопрацьоване і доповнене.- Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018.- 459с.
11. Бухгалтерський облік. 2–е вид., перероб. і доп. [текст] Навч. посіб. / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. –424 с.
12. Верига Ю.А. Облікова політика підприємства: навч. посібник / Ю.А. Верига, В.А. Кулик, Ю.О. Ночовна, С.Ю. Іванюк. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 310 с.
13. Воронко О. С., Штепа Н. П., Економічний аналіз. Навчальний посібник / Львів: «Новий Світ–2000», 2018. – 279 с.
14. Висока О.Є. Економічна сутність прибутку та концепції його формування. // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. – Серія: Економічні науки. – Вип. 17. – 2010. – С. 293-299.
15. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія / С.Ф. Голов. – К.: ЦУЛ, 2007. – 522 с.
16. Голов С. Ф. Управлінський облік : навч. посібник для здоб. вищ. освіти.- Київ : ЦНЛ, 2020.- 534 с.
17. Голубнича, Г. П., Панасенко І.Л. Економічний аналіз: навчальний посібник. –К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 309 с.
18. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436 – IV (зі змінами та доповненнями). [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/436-15>.
19. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. – 260 с
20. Домбровська Н.Р. Облікова політика доходів, витрат та фінансових результатів підприємства// Вісник Миколаївського національного університету .Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 9. 2016.- С.771-775

21. номічна теорія: підручник / Якобчук В.П., Ходаківський Є.І., Литвинчук І.Л., Симоненко Л.І., Довженко В.А., Захаріна О.В., Тищенко С.В., Іванюк О.В., Кравець І.В., Пугачова Н.С. Я за заг. ред. В.П. Якобчук. – К.: Видавництво Ліра , 2020. – 450 с.
22. Економічна теорія: Навч. посібник / За ред. С.І. Архієреєва. - Харків: НТУ «ХП», 2020. – 230 с.
23. Єршова Н.Ю. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства : сучасні підходи// матеріали XIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України» Одеса, 30-31 травня 2019 р,- С.133-134
24. Звітність підприємств: навчальний посібник / [за ред. Ю.А. Вериги]. – Полтава: ТОВ “Видавництво “Інтергафіка”, 2005. – 656 с.
25. Іванчук Н. В. Звітність підприємств : навчальний посібник. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021.-208 с.
26. Іщенко Я.П., Подолянчук О.А., Коваль Н.І. Фінансовий облік 1: підручник - Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В., 2020- 496 с.
27. Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 N 291. Дата оновлення 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0893-99#Text>